

Л. В. Туровська
ОПРАЦЮВАННЯ —
ОБРОБЛЕННЯ

його особливостей, встановлення закономірностей розвитку”; “створення чого-небудь, старанно добираючи, систематизуючи та обробляючи матеріал”; “готування чого-небудь, ретельно продумуючи, розробляючи в усіх деталях”.

Слово *оброблення* має значення “надання чому-небудь потрібного вигляду певними операціями, діями”; “дія чим-небудь на щось для досягнення потрібного результату (оброблення рани)”; “готування ґрунту для вирощування рослин”; “виконання всього циклу сільськогосподарських робіт”; “оздоблення, прикрашання чим-небудь країв одягу” тощо (Словник української мови: В 11 т. — К., 1974, т. V, с. 568—569; Великий тлумачний словник сучасної української мови. — К.; Ірпінь, 2004, с. 649 тощо).

У бібліотечно-біографічній справі перевагу надають термінові *опрацювання*: *опрацювання запитів*, *опрацювання інформації*, *машинне опрацювання документів*, *опрацювання даних* тощо, оскільки лексема *оброблення* відбиває переважно певні технічні процеси (Сташко М. Російсько-український словник бібліотечно-бібліографічних термінів. — Львів, 1996, с. 79).

Отже, для позначення назви відділу, який займається каталогізацією наукової продукції, на наш погляд, доцільніше було б уживати словосполучення *опрацювання фонду й організація каталогів*.

Л. В. Туровська
ТРИБОЛОГІЯ —
ТРИБОСИСТЕМА —
ТРИБОЕЛЕКТРИЧНИЙ

Українська мова впродовж свого розвитку постійно поповнюється словами іншомовного походження. Найчастіше запозичаються лексичні одиниці з класичних мов — грецької та латинської. Зокрема термін *трибоелектрика* утворений від грецького *tribo* = розтираю + електрика (Новий словник іншомовних слів. — К., 2008, с. 606). Згідно з чинним правописом у загальних назвах іншомовного походження після приголосних *д, т, з, с, ц, ж (дж), ч, ш, р* перед наступним приголосним в українській мові пишемо *и*: *директор, трибуна, фабрика, текстиль, трибометр* тощо (Український правопис. — К., 2008, с. 122). У сучасних словниках української мови на позначення складних технічних термінів із першим терміноелементом *трибо-* простежуємо лексеми *трибометр, триботехніка, трибоелектрика* та ін. (Російсько-український технічний словник. — К., 1961, с. 573; Російсько-український словник наукової термінології. Математика. Фізика. Техніка. — К., 1998, с. 778; Українсько-російський словник наукової термінології. — К., 2004, с. 355; Український орфографічний словник. — К., 2007, с. 864), що відповідає вимогам українського правопису.

Отже, у сучасній українській мові правомірним є вживання термінів *трибологія, трибосистема, трибоелектричний* тощо.

Л. В. Туровська

**ШАХТНА
ЗЕРНОСУШАРКА —
КОПАЛЬНЕВА
ЗЕРНОСУШАРКА**

Для зневоднення зерна використовують сушарки, що містять одну чи дві наземні вертикальні камери, висота яких значно більша, ніж ширина й довжина — це *шахтні зерносушарки*. Деякі фахівці пропонують уживати слово *копальневі* замість *шахтні* (очевидно, під

впливом поширення першого слова в узусі на означення місць видобування корисних копалин). Тим часом саме термін *шахтна зерносушарка* є доцільним і точним, адже *шахтний* утворений від слова *шахта* — “1) система підземних споруд, де добувають корисні копалини (перев. вугілля) або провадять які-небудь роботи, та будівель на поверхні; тільки підземна частина споруд такого призначення; 2) *спец.* вертикальна подовжена порожнина в деяких конструкціях (ліфтах, турбінах і т. ін.), напр., вентиляційна шахта — канал для викидання в атмосферу вилученого витяжною системою повітря чи для забирання зовнішнього повітря для подавання його в приміщення” (Словник української мови: В 11 т. — К., 1970—1980, т. XI, с. 424).

Копальневий же має вужче значення й не охоплює потрібного в цьому разі поняття (видовжена форма камер сушарки), оскільки слово утворене від слова *копальня* — “система підземних споруд для добування корисних копалин (руди, солі, благородних металів тощо) і гірниче підприємство, де видобувають корисні копалини” (Словник української мови: В 11 т. — К., 1970—1980, т. IV, с. 279].

Отже, доцільно вживати термін *шахтна зерносушарка*.

О. М. Тищенко

**ПОДІЛЬНІСТЬ —
ВІДДІЛЬНІСТЬ —
ОЧИЩУВАНІСТЬ ЗЕРНА**

Зернову суміш відділяють від сторонніх домішок у процесі сепарування. На означення цього процесу фахівці пропонують термін *подільність* зернової суміші, що, на нашу думку, є не зовсім точним, оскільки *подільність* —

це “властивість за знач. подільний”, а *подільний* — “який можна поділити, який ділиться” (Словник української мови: В 11 т. — К., 1970—1980, т. VI, с. 748).

Отже, основне в значенні слова *подільність* — це ‘здатність ділитися на частини’, а не ‘виділятися’, ‘виокремлюватися з-поміж іншого’.